

Implemented by:

GODIŠNJE ISTRAŽIVANJE STAVOVA PRIVREDE O SIVOJ EKONOMIJI

Januar 2019

Metodološke napomene

REALIZACIJA: ISTRAŽIVANJE JE SPROVEDENO U PERIODU OD 18.12.2018. DO 24.01.2019. GODINE

CILJNA POPULACIJA: PREDUZEĆA NA TERITORIJI SRBIJE

UZORAČKI OKVIR: LISTA SVIH POSLOVNIH ENTITETA (PREDUZEĆA I PREDUZETNIKA) KOJI SU REGISTROVANI U AGENCIJI ZA PRIVREDNE REGISTRE (2017)

VELIČINA UZORKA: 252 PREDUZEĆA

TIP UZORKA: KVOTNI, STRATIFIKOVANI, REPREZENTATIVAN ZA DOMEN PREDUZEĆA REGISTROVANIH U SRBIJI

STRATIFIKACIJA: PREMA REGIONU, DELATNOSTI I VELIČINI POSLOVNIH ENTITETA

TIP ISTRAŽIVANJA: TELEFONSKA ANKETA (CATI)

TRAJANJE UPITNIKA: PRIBLIŽNO 20 MINUTA

USLOVI POSLOVANJA U SRBIJI

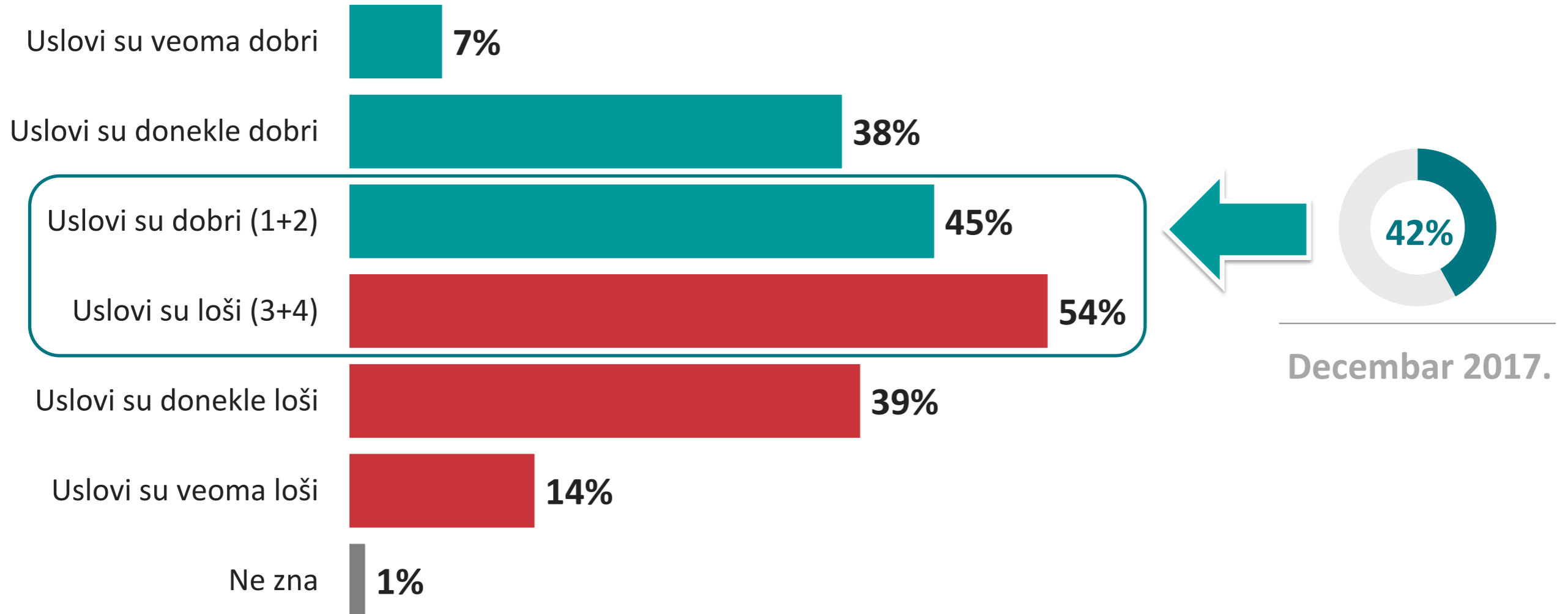

Ipsos Strategic Marketing

USLOVI POSLOVANJA U SRBIJI

Mišljenja su podeljena po pitanju trenutnih uslova poslovanja. Dok malo manje od polovine ističe da su uslovi dobri, više od polovine ističe da su trenutni uslovi loši.

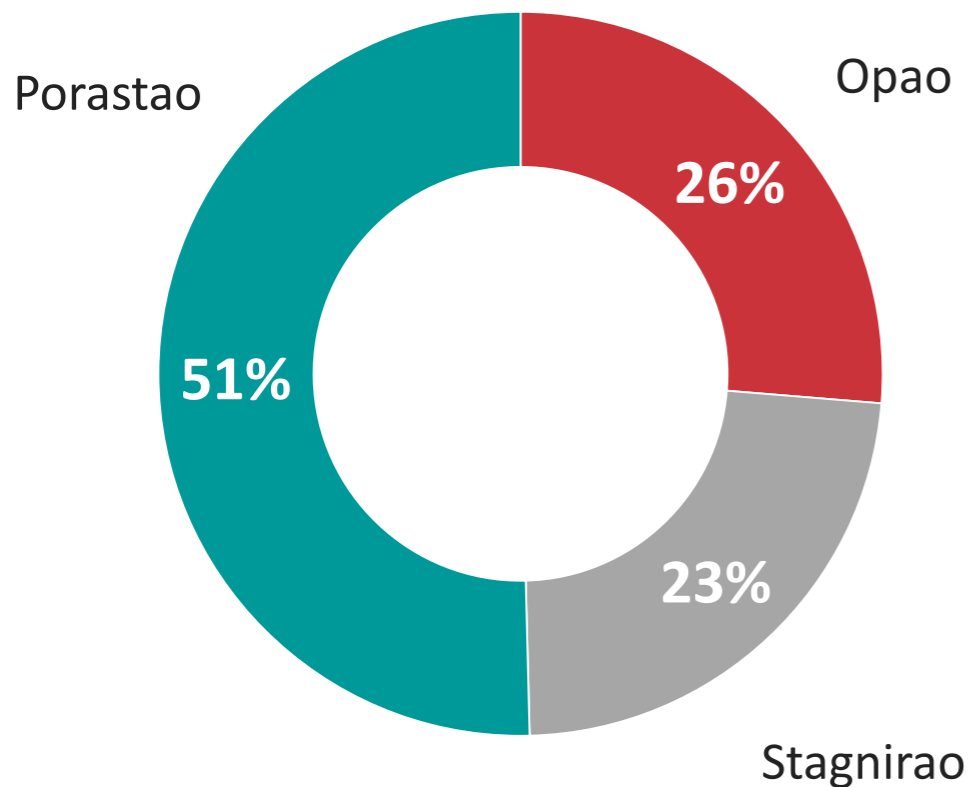
Baza: Ukupna ciljna populacija

Kako biste ocenili opšte uslove poslovanja u Srbiji?

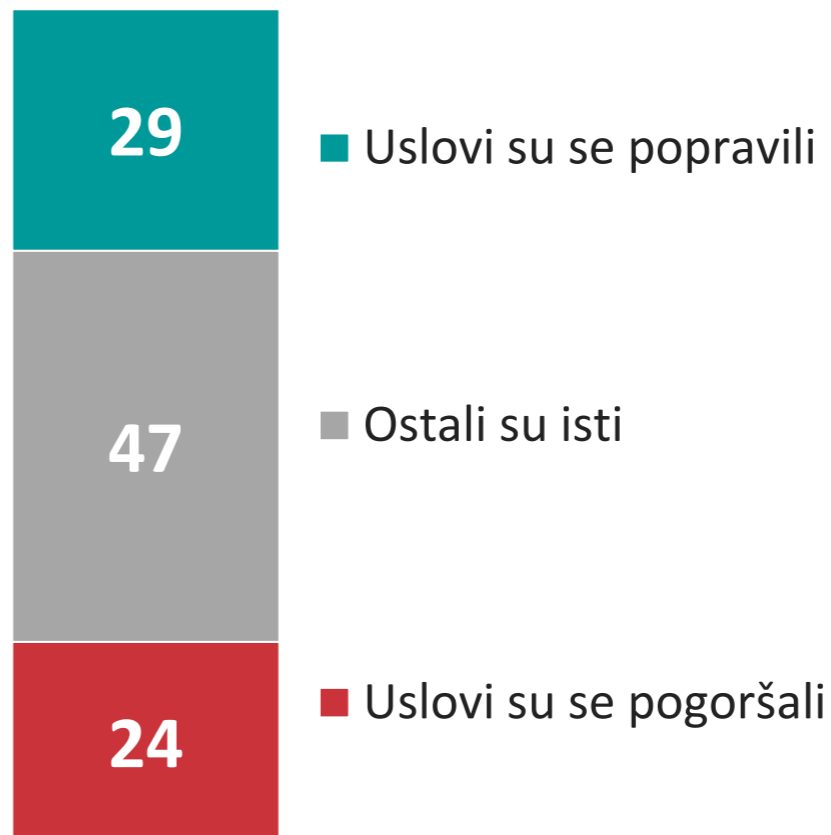
USLOVI POSLOVANJA U ODNOSU NA PRETHODNU GODINU

Polovina privrednika navodi da su u 2018. ostvarili veće prihode nego prethodne godine. Dvostruko više privrednika nego 2017. ističe da su se uslovi poslovanja popravili u prethodnih godinu dana (3 od 10), polovina smatra da nije bilo promene, a četvrtina da su se uslovi pokvarili

PRIHOD

USLOVI POSLOVANJA

U decembru 2017. godine znato manji procenat privrednika je navodio da su se uslovi popravili (14%)

U poređenju sa 2017. godinom, da li je ukupan prihod od prodaje roba i usluga koju je Vaše preduzeće ostvarilo u 2018. godini...

Da li su se uslovi poslovanja u Srbiji popravili, pogoršali ili ostali isti u poslednjih godinu dana?

Baza: Ukupna ciljna populacija

NAJVEĆI NAPREDAK U PRETHODNOJ GODINI

Uvođenje e-uprave i e-poslovanja se i dalje navodi kao oblast u kojoj je postignut najveći napredak u prethodnoj godini. Generalno, manji procenat privrednika navodi da je postignut napredak u navedenim oblastima u poređenju sa 2017. godinom, a najveći pad je zabeležen kod Doing businessa

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

U kojoj od sledećih navedenih oblasti je postignut najveći napredak u prethodnoj godini?

OBIM SIVE EKONOMIJE, UZROCI I POSLEDICE

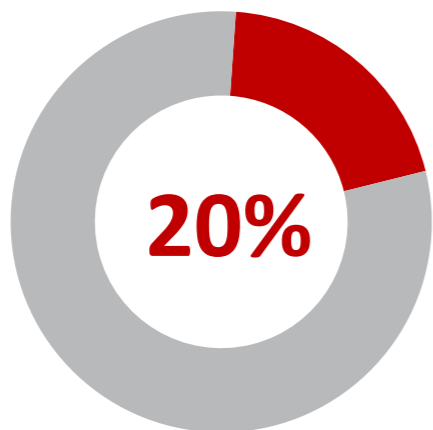

Ipsos Strategic Marketing

OBIM SIVE EKONOMIJE U PRETHODNIH GODINU DANA

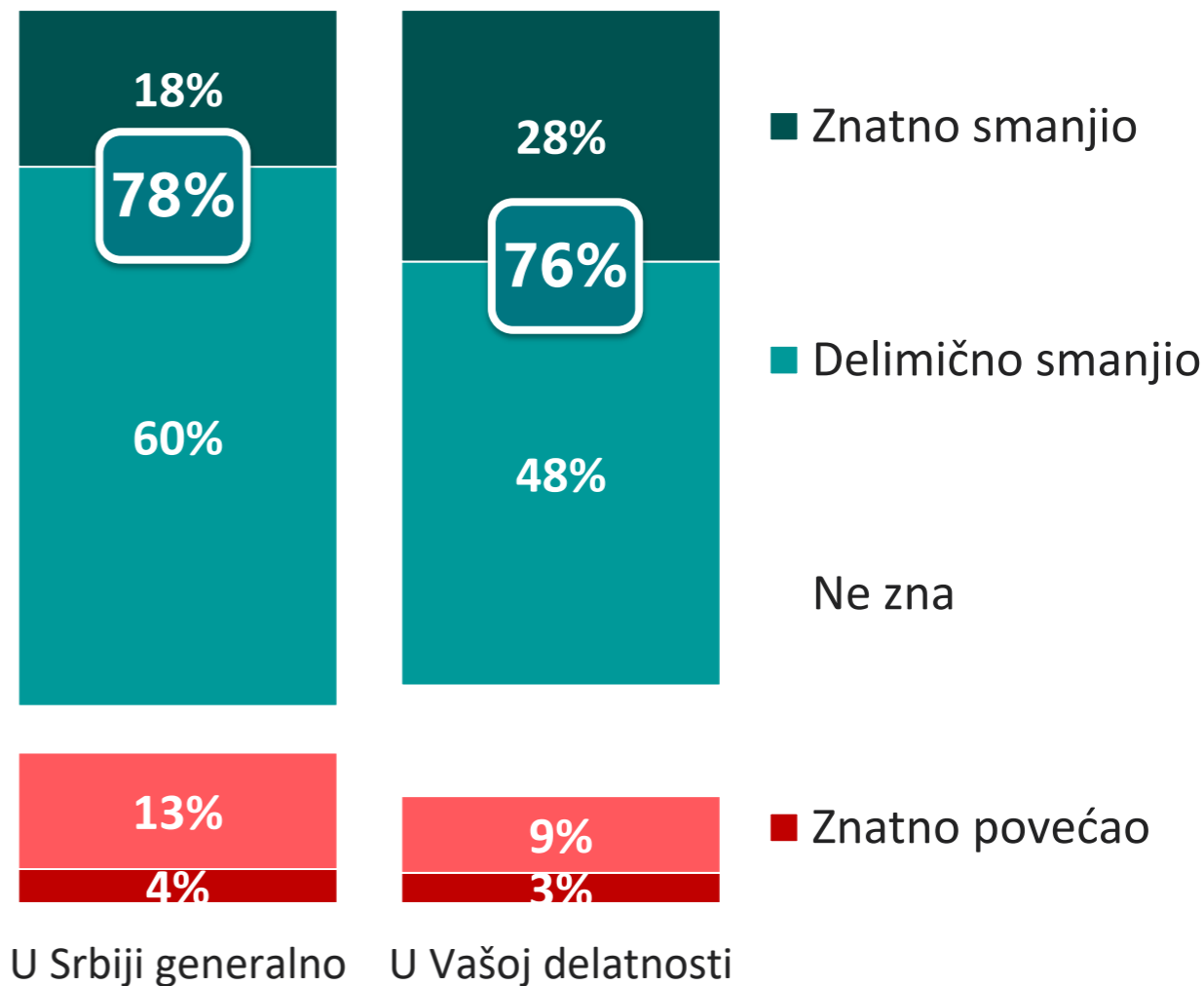
Po oceni privrede, svaka peta firma posluje u sivoj zoni. Preko tri četvrtine privrednika veruje da se obim sive ekonomije smanjio u prethodnih godinu dana, kako u sopstvenoj delatosti tako i u Srbiji generalno, što predstavlja znatno viši procenat u odnosu na decembar 2017. godine (68%).

PROCENAT FIRMI KOJE POSLUJU U SIVOJ ZONI –
PROCENA ZA SOPSTVENU DELATNOST

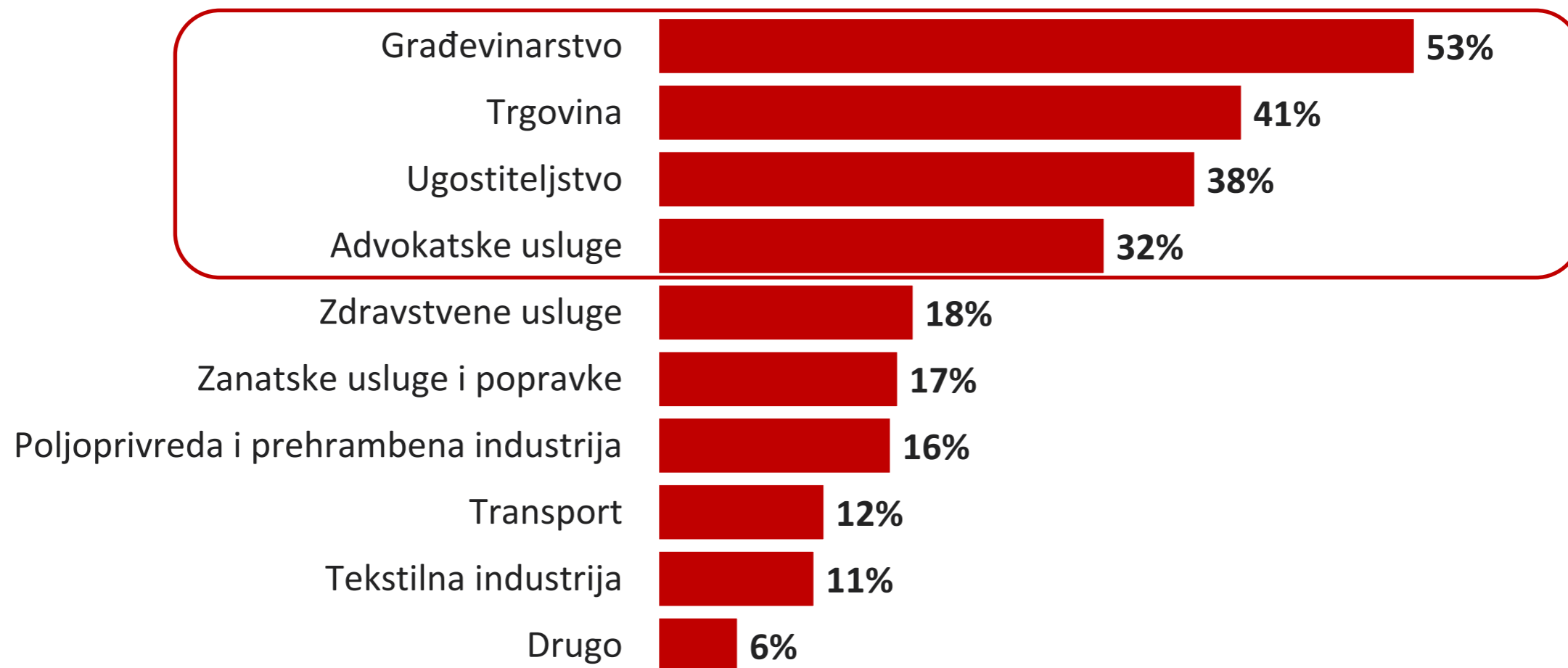
**U proseku su privrednici u januaru 2017.
godine isticali da oko 29% firmi u
njihovoj delatnosti posluje u sivoj zoni**

68% →
Decembar 2017.

SEKTORI U KOJIMA JE SIVA EKONOMIJA NAZASTUPLJENIJA

Građevinarstvo se ističe kao oblast u kojoj je siva ekonomija najzastupljenija, što navodi svaki drugi privrednik. Siva ekonomija je u većoj meri zastupljena i u trgovini, ugostiteljstvu, kao i u advokatskim uslugama.

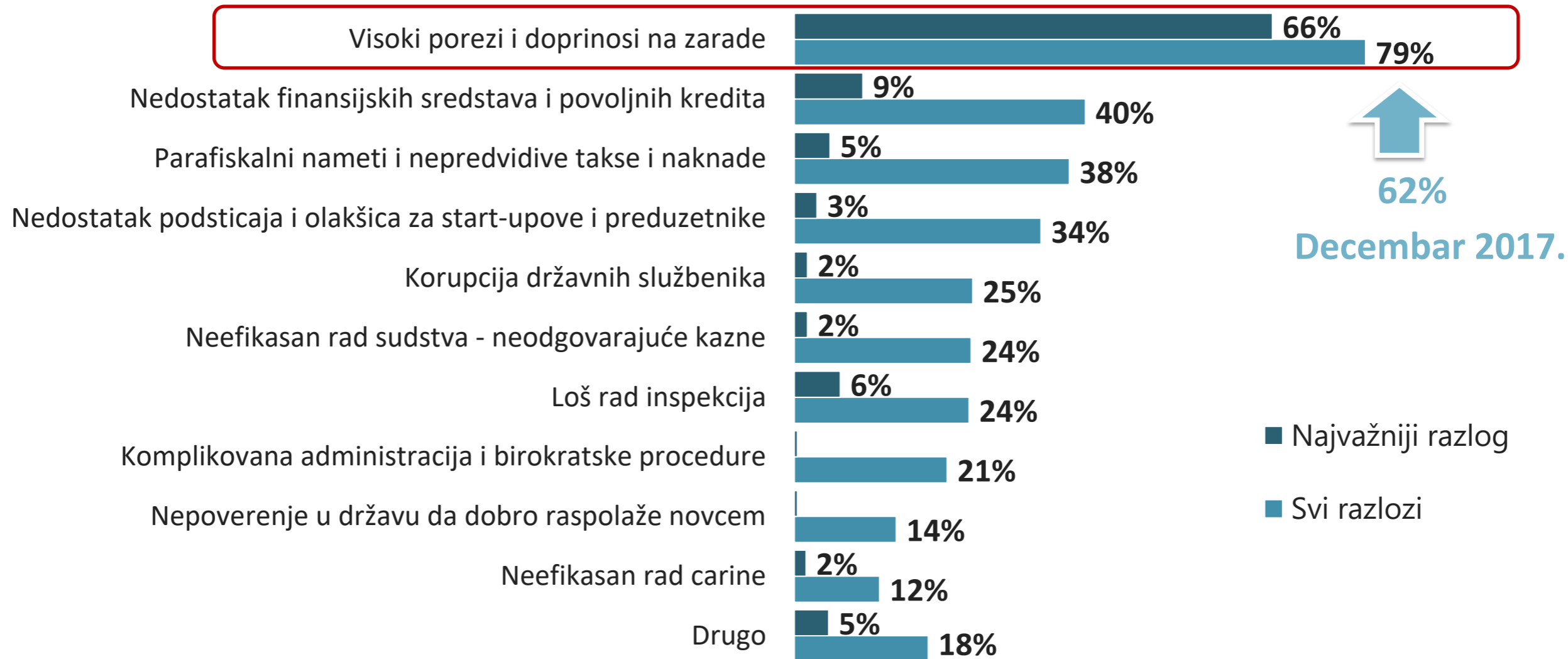

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

U kojim sektorima je, po Vašem mišljenju, siva ekonomija nazastupljenija?

GLAVNI UZROCI SIVE EKONOMIJE

Visoki porezi i doprinosi na zarade se ističu u prvi plan kao glavni uzrok sive ekonomije i to u znatno većoj meri u poređenju sa decembrom 2017. godine. Prva tri razloga su vezana za finansije.

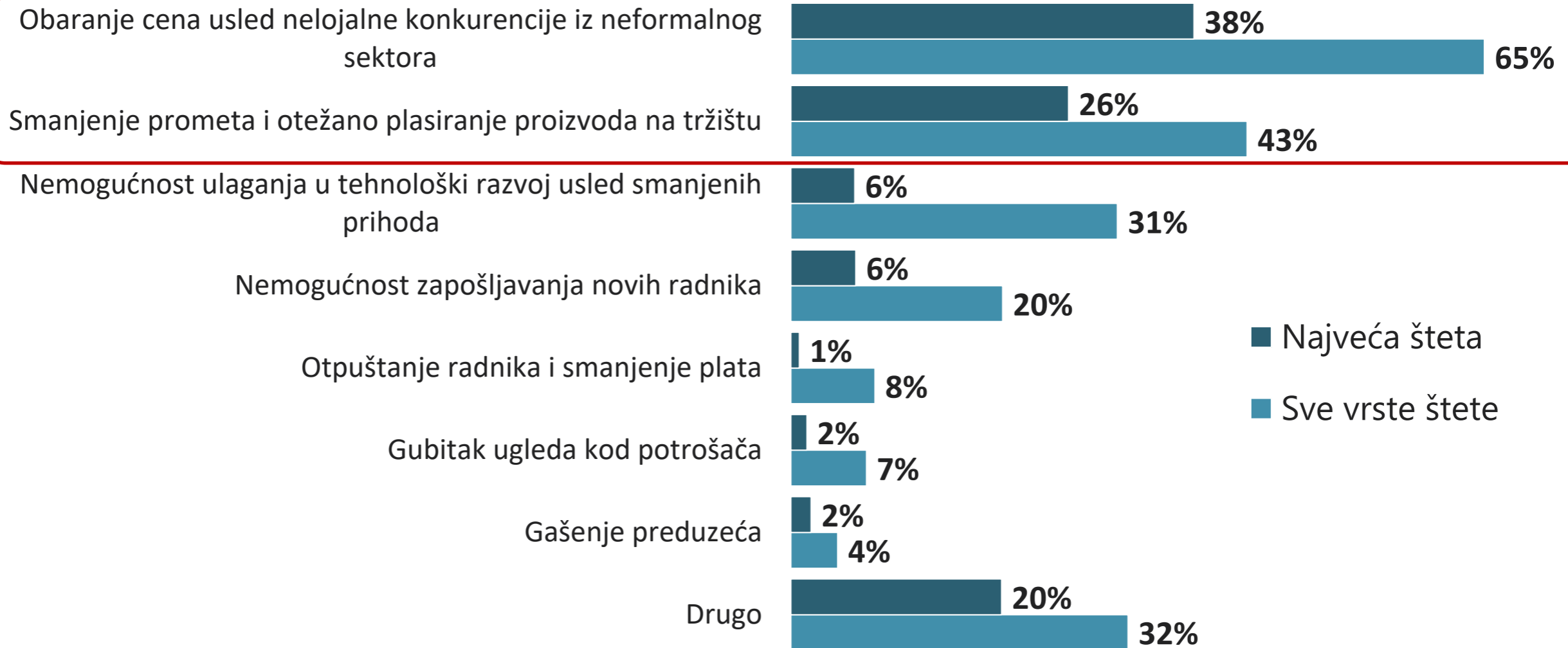

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Šta su glavni uzroci sive ekonomije?

VRSTE ŠTETE ZBOG POSLOVANJA KONKURENATA U SIVOJ ZONI

Najveću štetu usled poslovanja konkurenata u sivoj zoni predstavlja obaranje cena usled nelojalne konkurencije, a u znatno manjoj meri i smanjenje prometa i otežano plasiranje proizvoda na tržištu. U decembru 2017. godine situacija je bila obrnuta.

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Koje vrste štete je Vaše preduzeće imalo zbog poslovanja konkurenata u sivoj zoni?

OBLICI SIVE EKONOMIJE

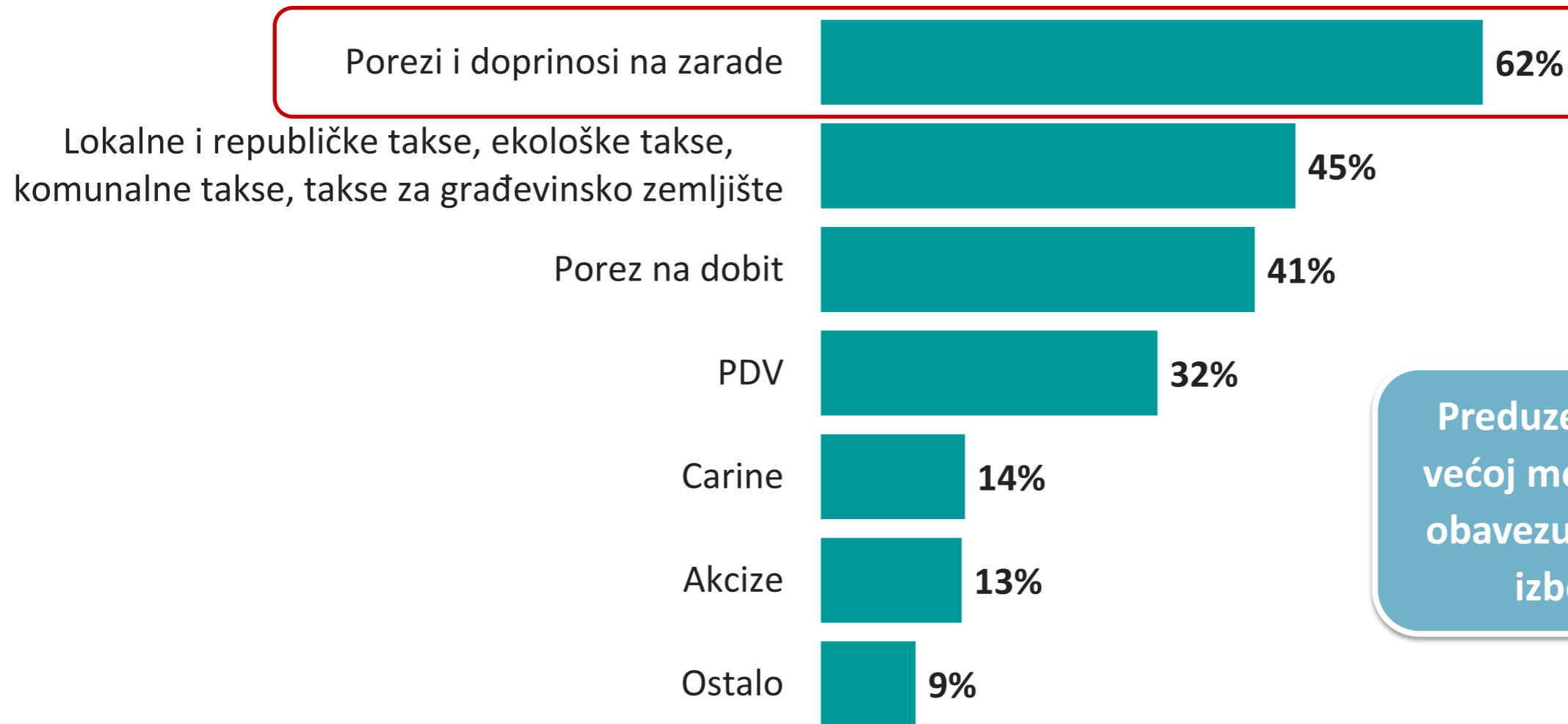

Ipsos Strategic Marketing

OBAVEZE I TROŠKOVI KOJI SE NAJČEŠĆE IZBEGAVAJU U SRBIJI

U skladu sa nalazom da se visoki porezi i doprinosi na zarade prepoznaju kao glavni uzrok sive ekonomije ističu se i kao obaveze koje se najčešće izbegavaju.

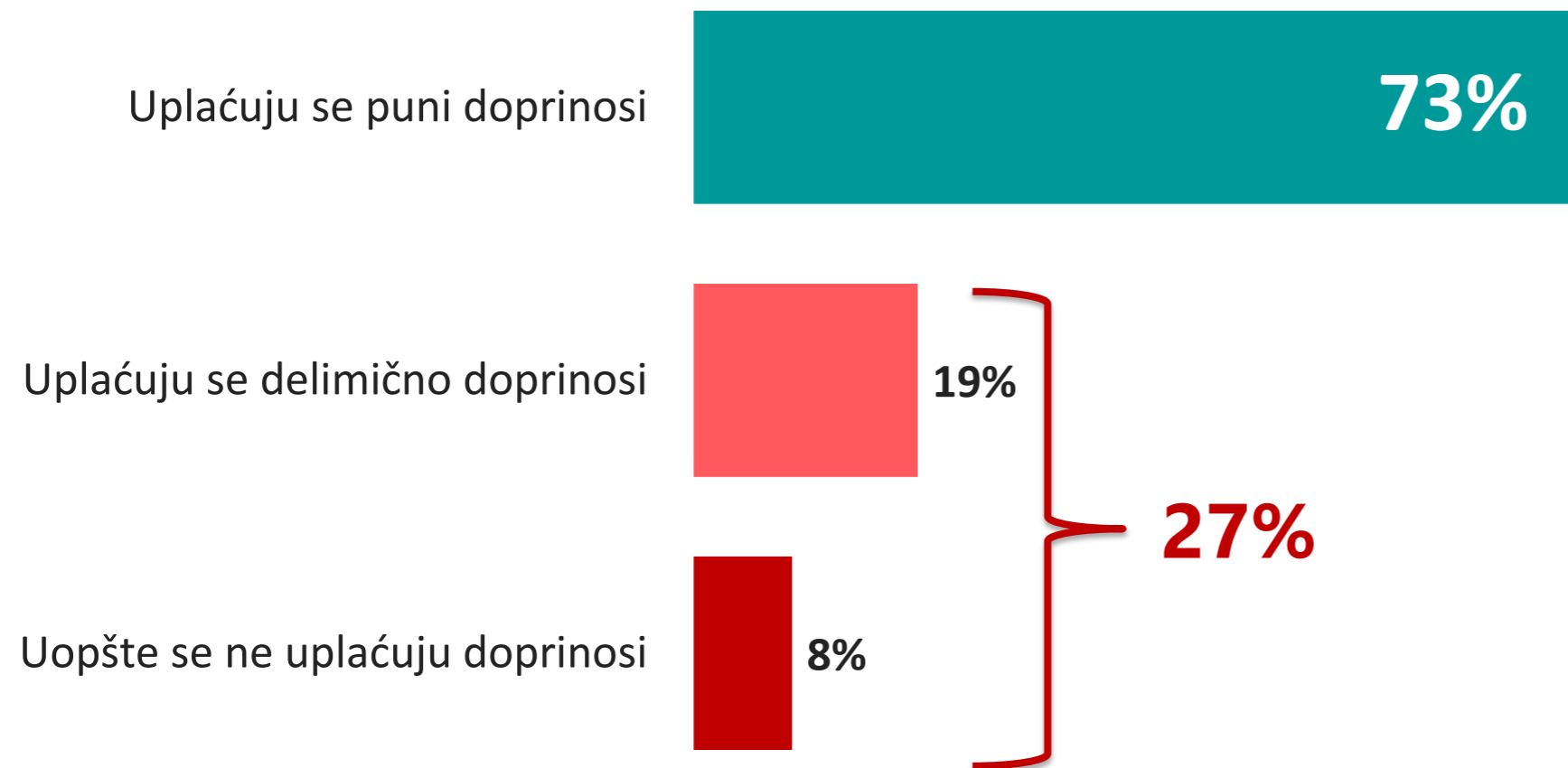
Preduzetnici u značajno većoj meri ističu PDV kao obavezu koja se najčešće izbegava (50%)

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Na osnovu Vašeg iskustva, odaberite tri obaveze ili troška za koje verujete da se najčešće izbegavaju u Srbiji.

UPLATA POREZA I DOPRINOSA NA ZARADE ZAPOSLENIH

Dok gotovo svi ističu da svojim zaposlenima uplaćuju pune doprinose, privrednici procenjuju da se u njihovoj delatnosti za više od četvrtine radnika doprinosi uplaćuju delimično ili im se uopšte ne uplaćuju.

Privrednici iz Vojvodine znatno češće navode da se uplaćuju puni doprinosi, dok privrednici iz Beograda u većoj meri navode da se doprinosi uplaćuju delimično

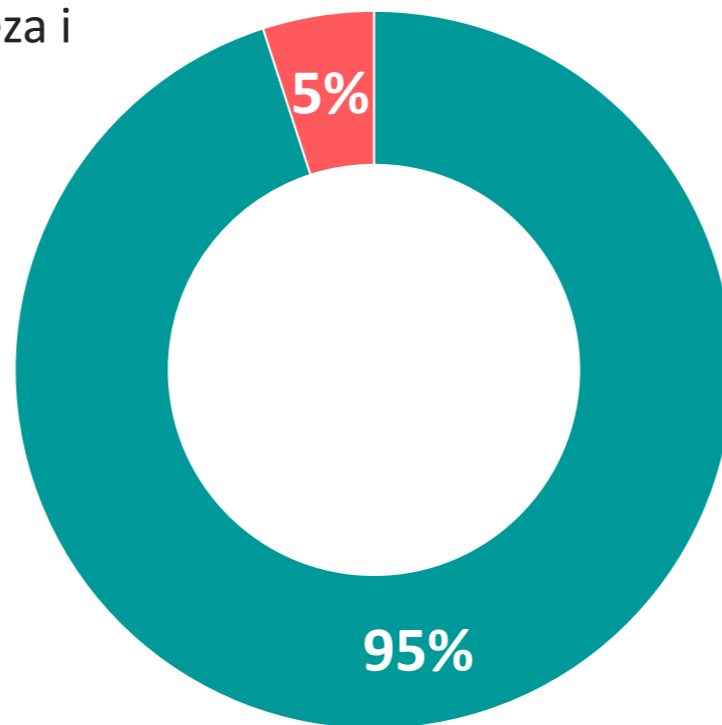
Baza: Ukupna ciljna populacija

Po Vašoj proceni, od ukupnog broja zaposlenih koji su angažovani u istoj delatnosti kojom se vaše preduzeće bavi, kom procentu zaposlenih se uplaćuju puni doprinosi na plate, za koliko se uplaćuju samo delimično doprinosi na plate, a za koliko se uopšte ne uplaćuju doprinosi?

UPLATA POREZA I DOPRINOSA NA ZARADE ZAPOSLENIH

Svega 5% privrednika priznaje da ima manjih ili većih poteškoća sa uplatom pripadajućih poreza i doprinosa na zarade zaposlenih

Postoje poteškoće/
zaostaje se sa
uplatama poreza i
doprinosa

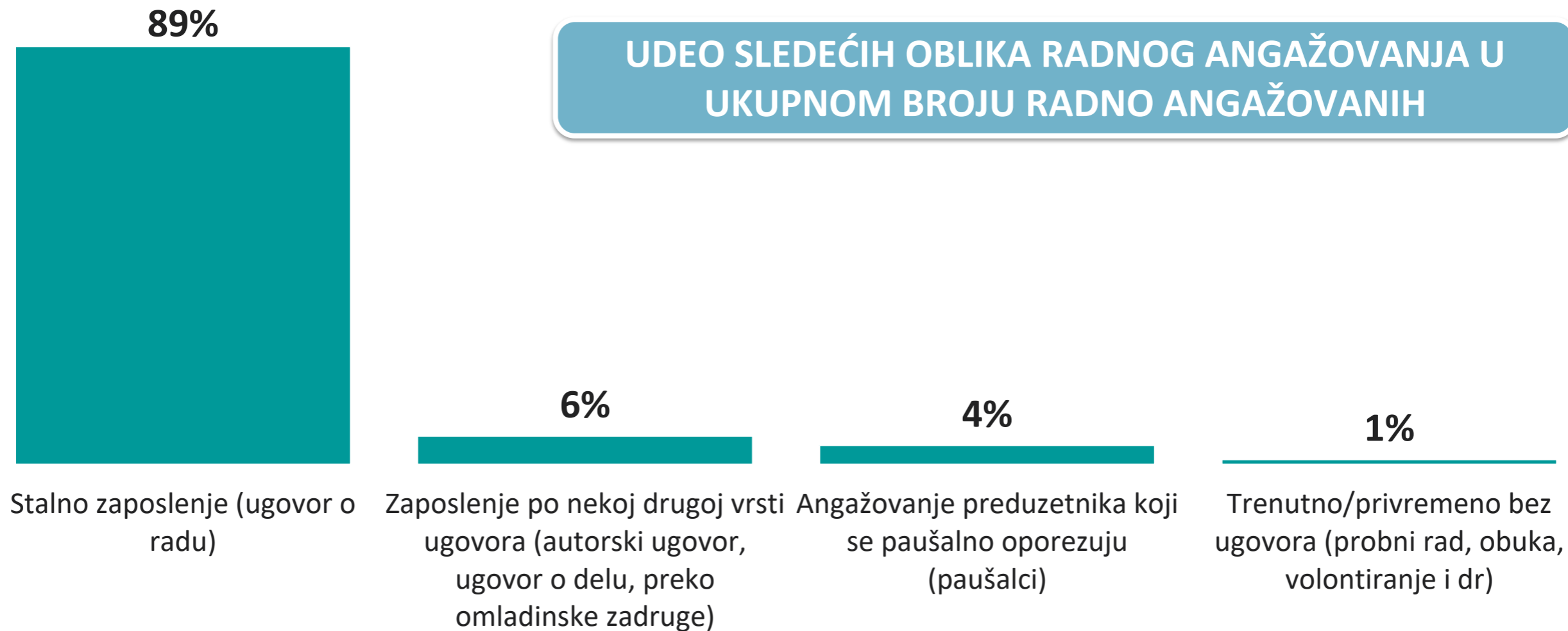
Uplaćuju poreze i
doprinose na vreme

Baza: Ukupna ciljna populacija

Koji od sledećih odgovora najbolje odlikava dinamiku uplate pripadajućih poreza i doprinosa na zarade zaposlenih u vašem preduzeću?

OBLICI RADNOG ANGAŽOVANJA

Privrednici navode da najveći broj zaposelnih angažuju preko ugovora o radu, a spremni su da priznaju da u njihovom preduzeću samo 1% radi bez ugovora.

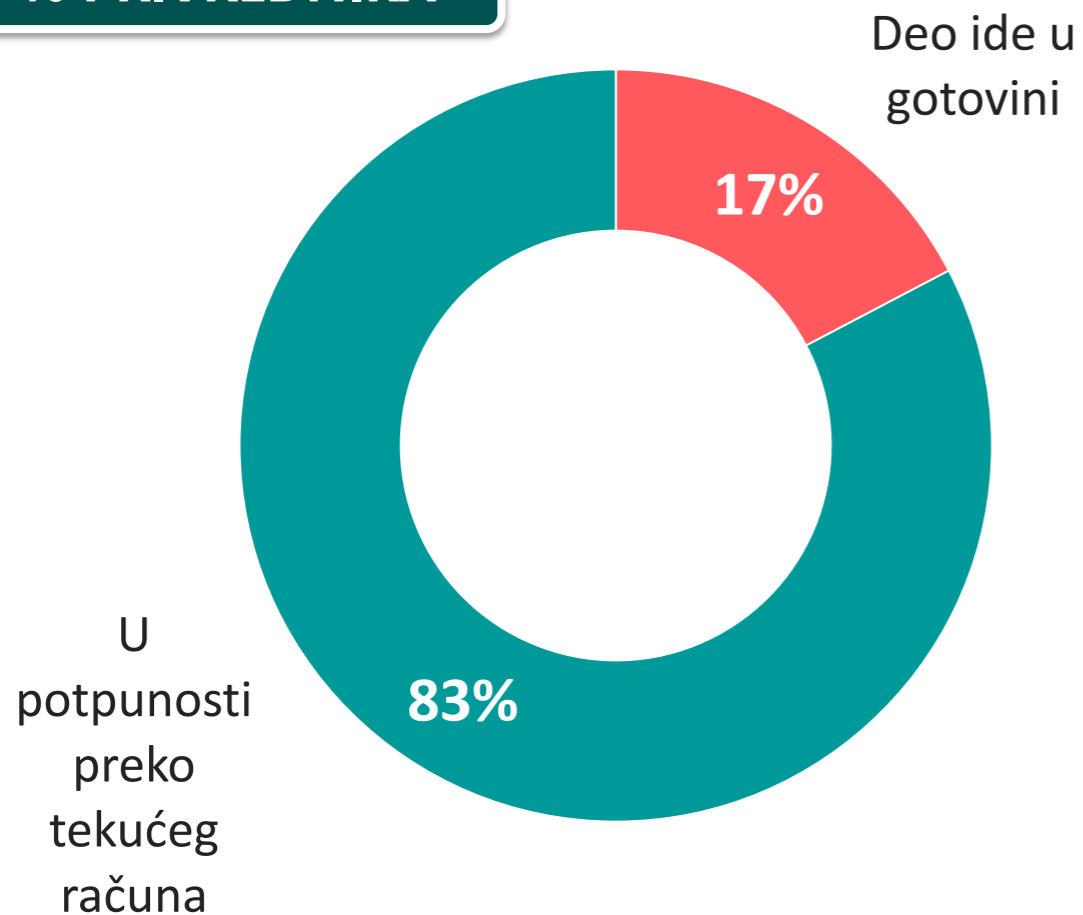
Baza: Ukupna ciljna populacija

Da li su sledeći oblici radnog angažovanja prisutni u Vašem preduzeću?

GOTOVINSKA PLAĆANJA

Manje od petine privrednika ističe da se deo transakcija vrši u gotovini. Učešće gotovinskog plaćanja u odnosu na ukupna plaćanja iznosi oko 12%

% PRIVREDNIKA

Učešće gotovinskog plaćanja u odnosu na ukupna plaćanja iznosi u proseku oko 12%

Identičan procenat privrednika koji navode da se transakcije u potpunosti vrše preko tekućeg računa je registrovan u decembru 2017.

Baza: Ukupna ciljna populacija

*U Srbiji nije neuobičajena praksa da se deo transakcija vrši gotovinom. Da li sva plaćanja vršite preko tekućeg računa ili postoji neki deo koji plaćate u gotovini?
Koliko je učešće gotovinskog plaćanja u odnosu na ukupna plaćanja?*

INSPEKCIJSKI NADZOR, KAZNE I PODSTICAJI

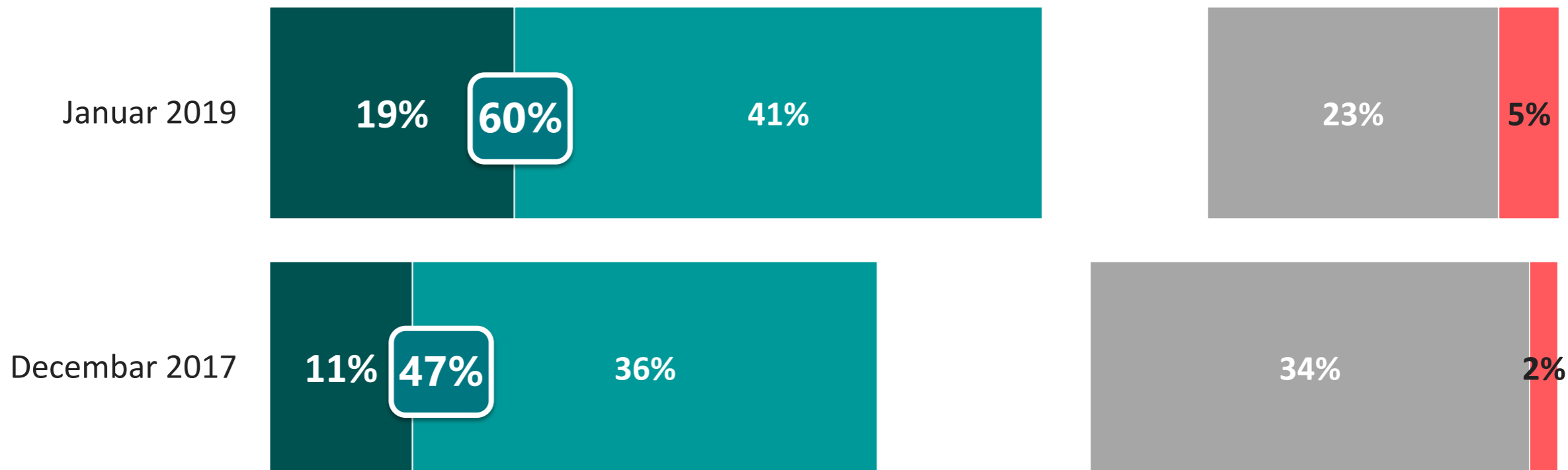
Ipsos Strategic Marketing

NOVI ZAKON O INSPEKCIJSKOM NADZORU I OTKRIVANJE NEREGISTROVANIH FIRMI

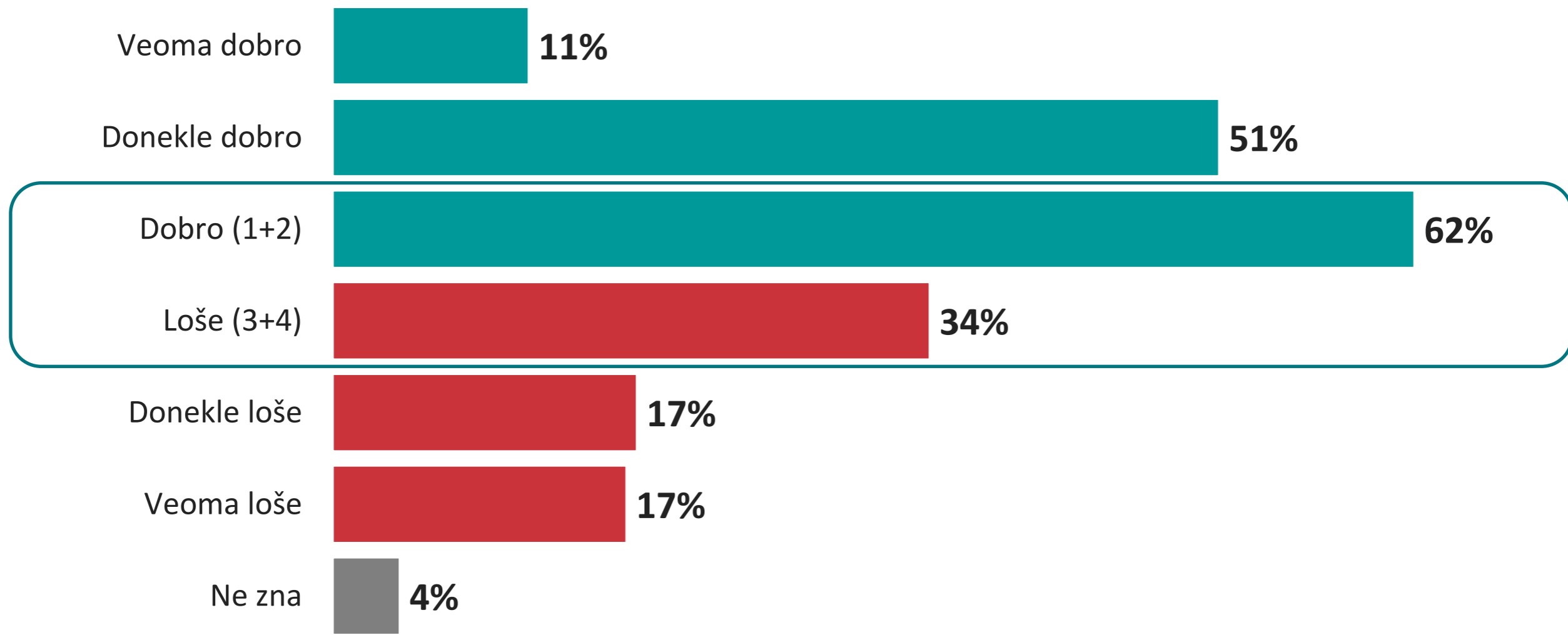
Svaki peti privrednik navodi da je sa novim Zakonom o inspekcijskom nadzoru poboljšano otkrivanje neregistrovanih firmi, što je znatno više u odnosu na decembar 2017. godine.

■ Znatno je poboljšano ■ Delimično je poboljšano ■ Ne zna ■ Nema promene ■ Gore je nego ranije

EFIKASNOST POSTOJEĆEG SISTEMA KAŽNJAVANJA

Skoro dve trećine privrednika dobro ocenjuje efikasnost postojećeg sistema kažnjavanja, dok sa druge strane trećina ističe da nije efikasan.

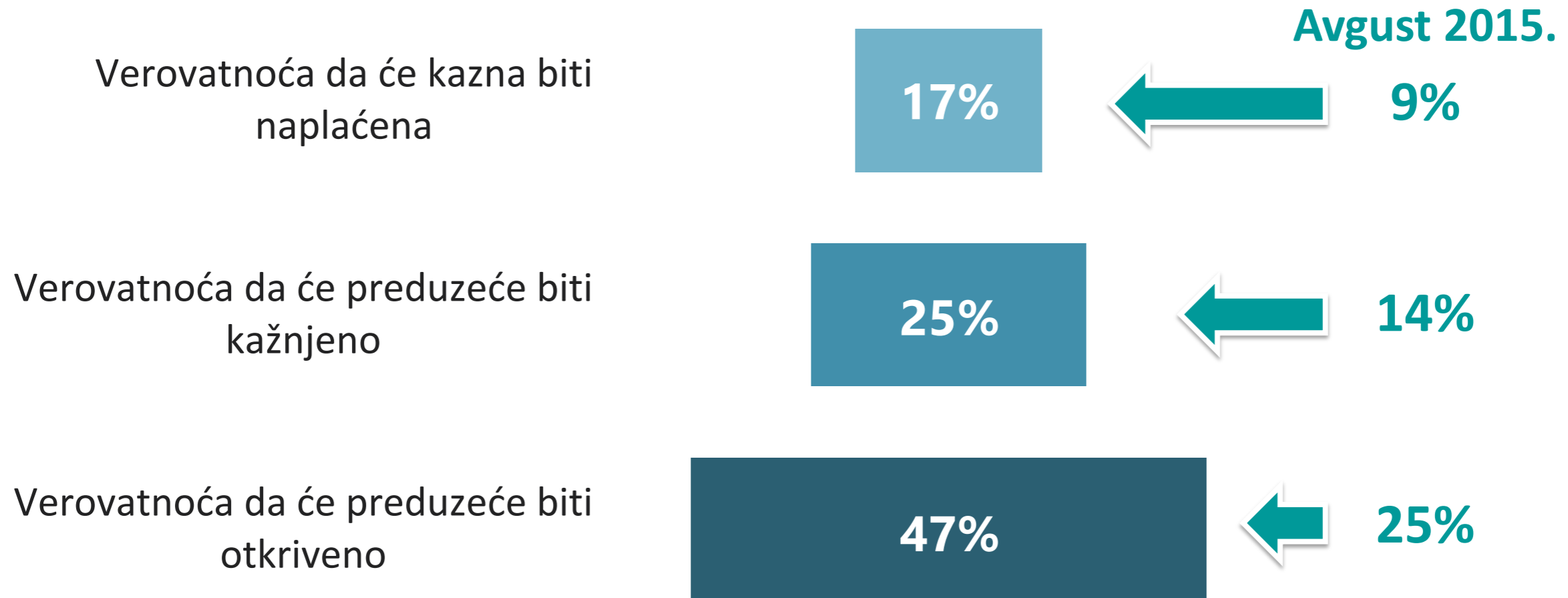

Baza: Ukupna ciljna populacija

Generalno posmatrano, kako bi ocenili efikasnost postojećeg sistema kažnjavanja?

OTKRIVANJE I KAŽNJAVANJE FIRMI KOJE NEFORMALNO POSLUJU

Svaki drugi privrednik veruje da će preduzeće koje neformalno posluje biti otkriveno, svaki četvrti da će otkriveno preduzeće biti kažnjeno, a manje od petine veruje da će ta kazna biti naplaćena.

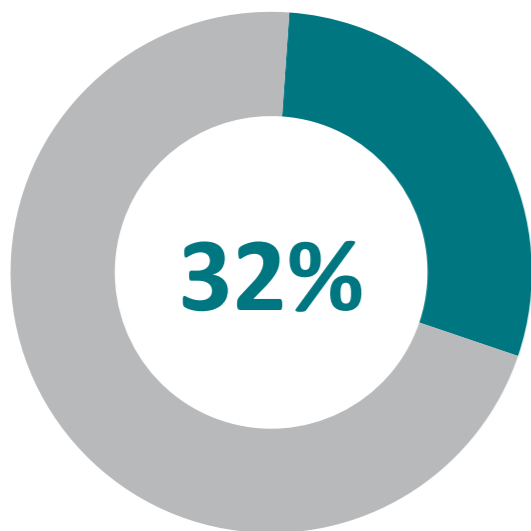

Ocenite verovatnoću da će preduzeće koje neformalno posluje biti otkriveno? / Ako bude otkriveno, šta mislite koja je verovatnoća da će preduzeće tj. direktor/preduzetnik biti kažnjen? / Ako se odredi kazna, šta mislite koliko je verovatno da će ta kazna biti i plaćena?

Baza: Ukupna ciljna populacija

PRIJAVLJIVANJE FIRMI KOJE POSLUJU U U SIVOJ ZONI

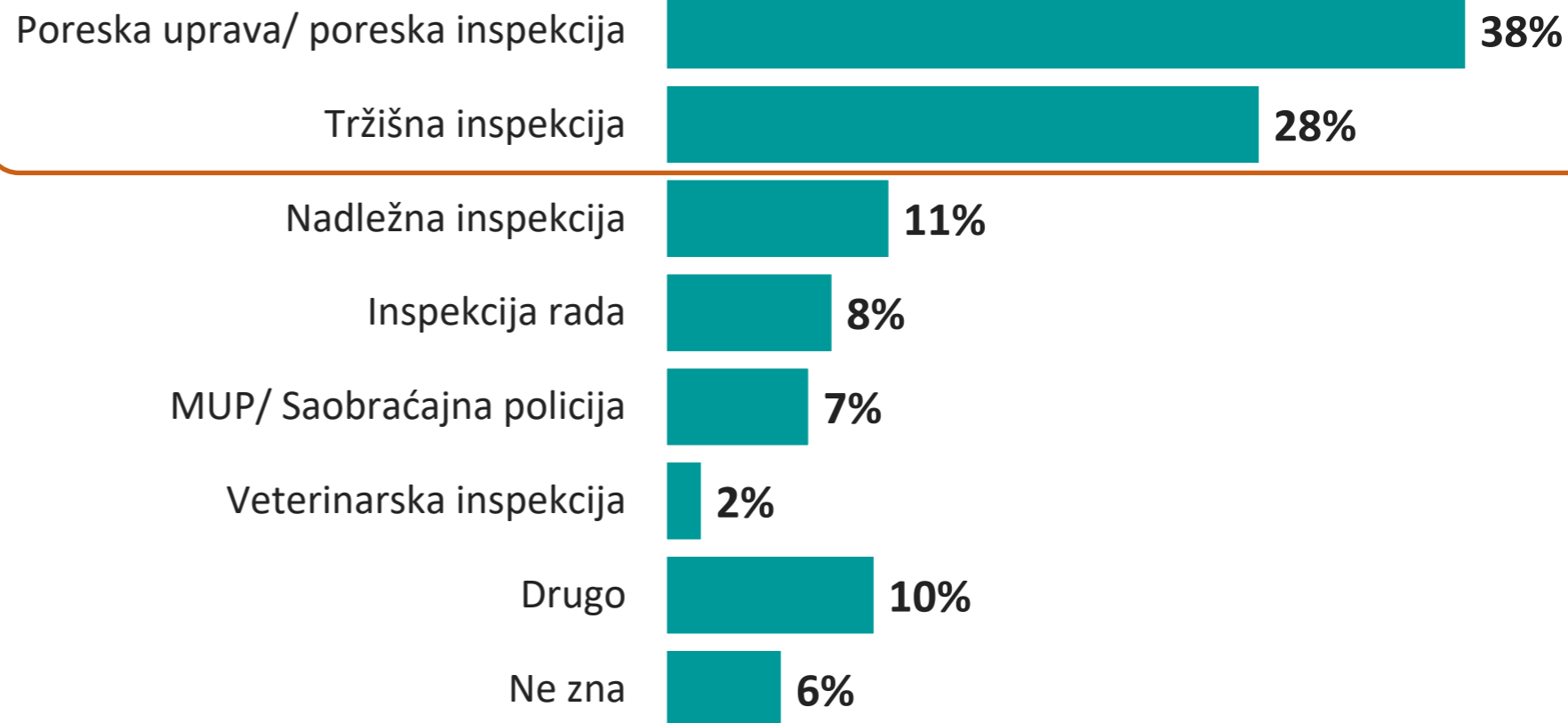
Tek svaki treći privrednik ističe da bi prijavio firmu koja posluje u sivoj zoni nadležnim organima (što je sličan rezultat kao prethodne godine), a to bi pre svega bila poreska a potom tržišna inspekcija.

**PROCENAT PREDUZEĆA KOJI BI
PRIJAVILI FIRMU KOJA POSLUJE U
SIVOJ ZONI**

Baza: Ukupna ciljna populacija

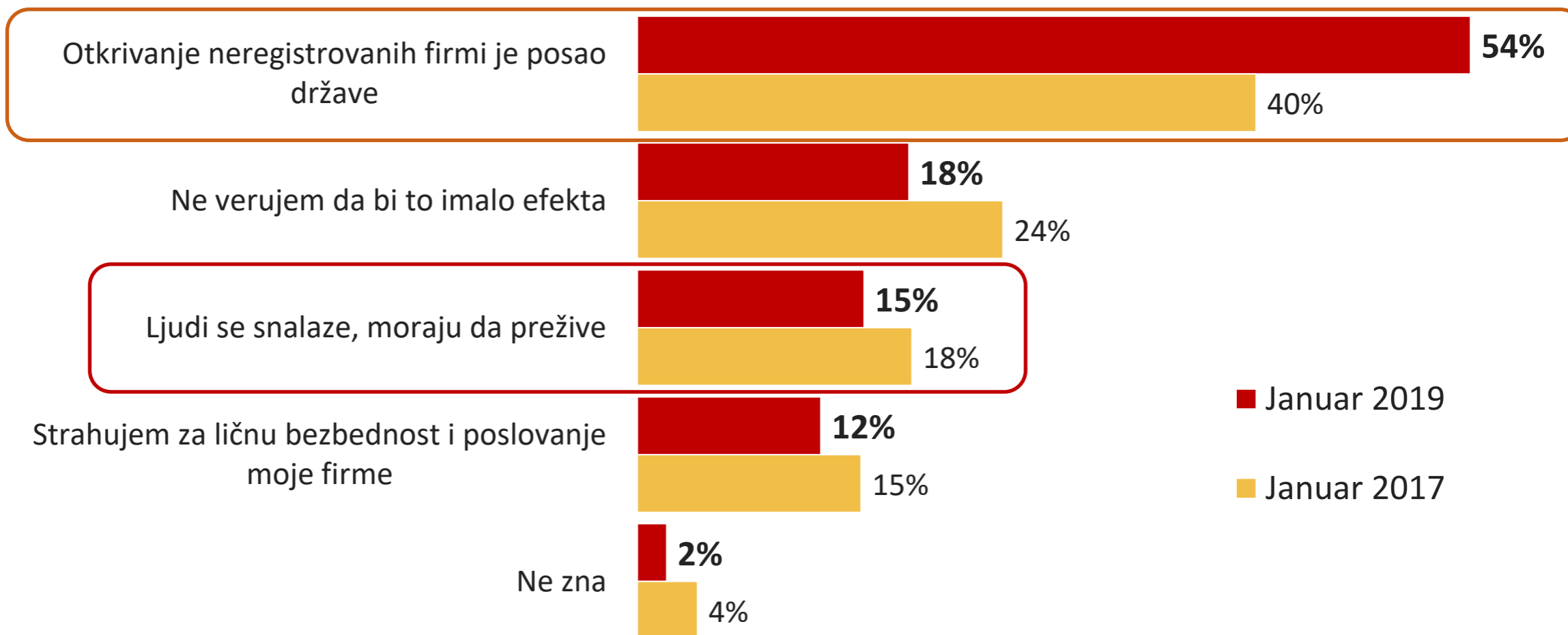
Institucija / inspekcija kojoj bi prijavili konkurentsku firmu koja posluje u sivoj zoni

*Kojoj konkretno instituciji / inspekciji biste prijavili konkurentsku firmu koja posluje u sivoj zoni?
(Baza: Oni koji bi prijavili konkurentsku firmu koja posluje u sivoj zoni nadležnim organima)*

RAZLOZI ZA NEPRIJAVLJIVANJE FIRMI KOJE POSLUJU U SIVOJ ZONI

Skoro dve trećine privrednika ističe da ne bi prijavili firmu koja posluje u sivoj zoni i to pre svega jer veruju da je to posao države.

■ Januar 2019
■ Januar 2017

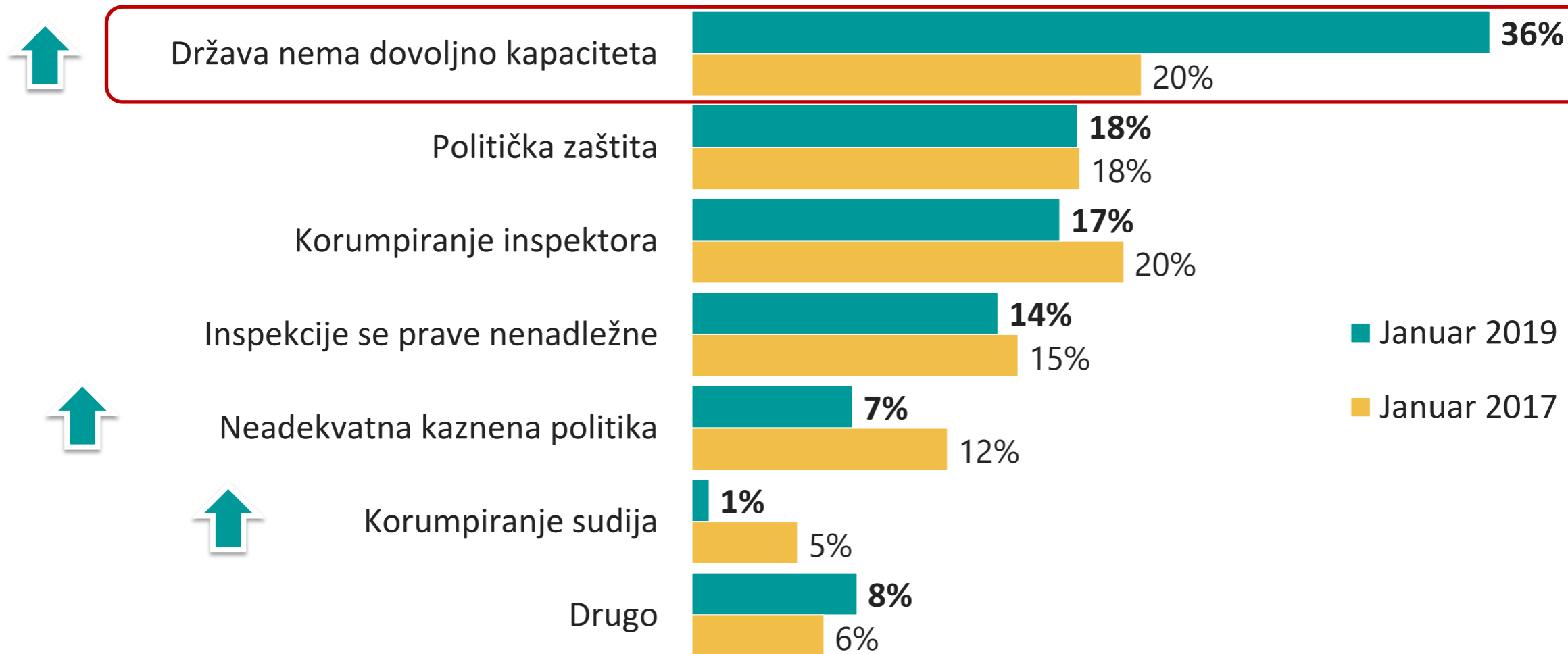
Zašto ne biste prijavili konkurentsku firmu koja posluje u sivoj zoni?

(Baza: Oni koji ne bi prijavili konkurentsku firmu koja posluje u sivoj zoni nadležnim organima)

Baza: Ukupna ciljna populacija

ZAŠTO DRŽAVA TOLERIŠE POSLOVANJE U SIVOJ ZONI

Svaki treći predstavnik privrede ističe nedovoljne kapacitete države kao objašnjenje za nesmetano poslovanje neregistrovanih firmi van zakona, što je znatno češće u odnosu na januar 2017. godine.

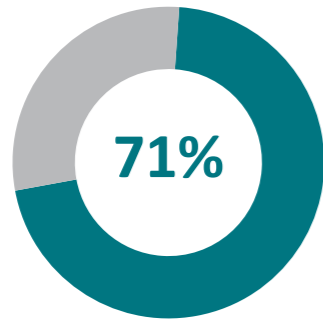

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Šta mislite, kako neregistrovanim firmama uspeva da ostanu van radara državnih organa i nesmetano posluju van zakona?

PODSTICAJNE MERE ZA LEGALNO POSLOVANJE

Sedam od deset privrednika navodi da je upoznato sa početkom primene mere oslobođenja početnika u poslovanju od plaćanja poreza i doprinosa, a preko 4/5 veruje da će ova mera imati efekta u većoj ili manjoj meri.

PROCENAT PREDUZEĆA UPOZNATIH SA MEROM PORESKOG OSLOBOĐENJA POČETNIKA

Znatno manji procenat privrednika iz južne i istočne Srbije ističe da je upoznato sa novom merom poreskog oslobođenja početnika

Baza: Ukupna ciljna populacija

Da, verujem da će podstaći privredne subjekte da registruju svoju firmu/preduzetničku radnju

26%

Verujem da će podstaći samo pojedine privredne subjekte da registruju svoju firmu/preduzetničku radnju

61%

Ne verujem da će podstaći privredne subjekte da registruju svoju firmu/preduzetničku radnju

12%

*Da li ste upoznati sa tim da je počela primena mere oslobođenja početnika u poslovanju od plaćanja poreza na zarade i doprinose za obavezno socijalno osiguranje u prvih godinu dana?
Da li smatrate da će ova mera delovati podsticajno na privredne subjekte koji trenutno nisu registrovani ili one koji razmišljaju da pokrenu posao da registruju svoju firmu/ preduzetničku radnju?*

PERCEPCIJA BORBE PROTIV SIVE EKONOMIJE

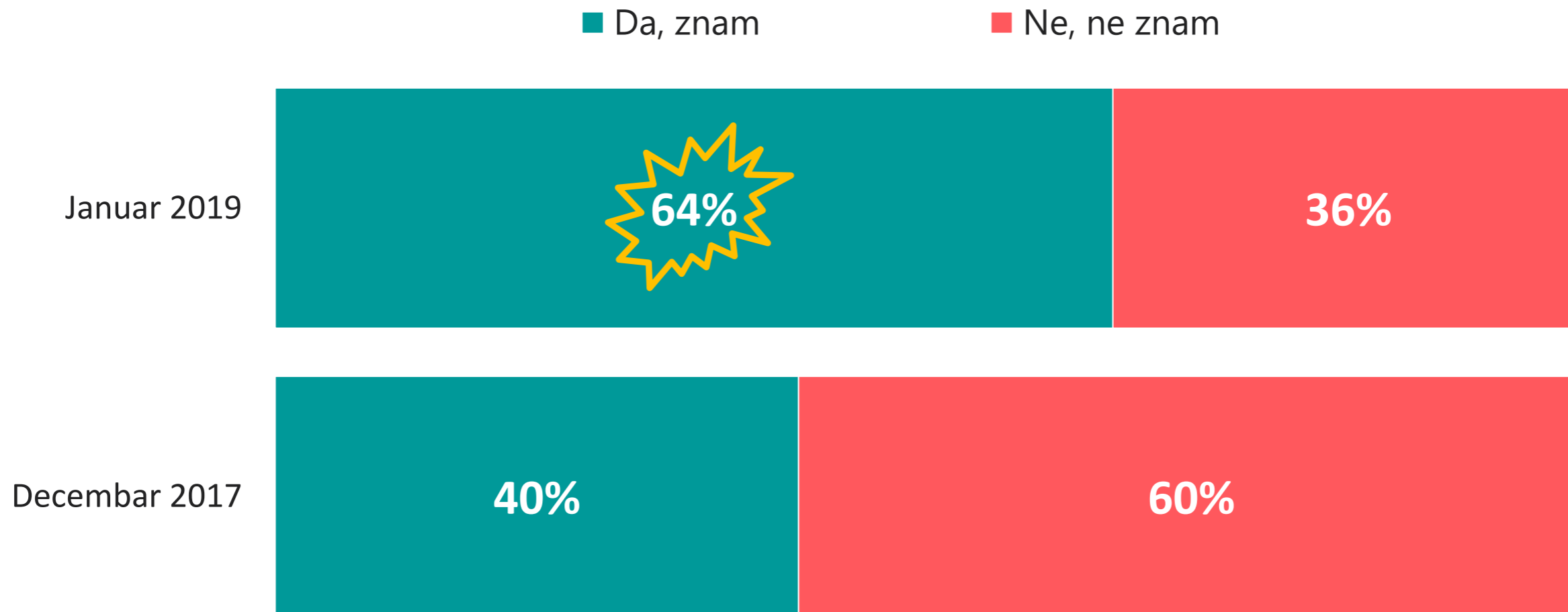

Ipsos Strategic Marketing

2017/18 GODINA BORBE PROTIV SIVE EKONOMIJE

Skoro dve trećine privrednika ističe da zna da su su 2017. i 2018. godina proglašene godinom borbe protiv Sive ekonomije, što je znatno više u odnosu na decembar 2017. godine.

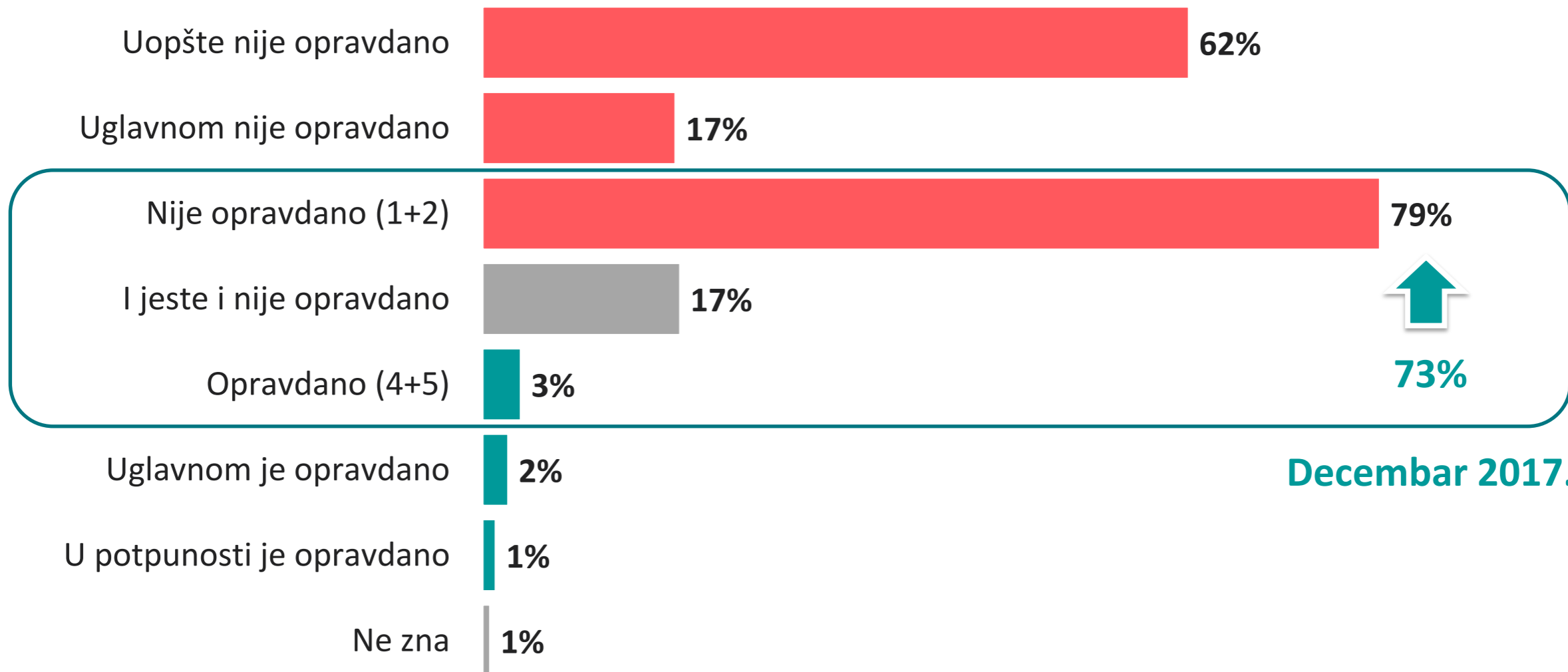

Baza: Ukupna ciljna populacija

Da li znate da su 2017. i 2018. godina proglašene godinom borbe protiv Sive ekonomije?

OPRAVDANOST POSLOVANJA U SIVOJ ZONI

Četiri od pet prestavnika privrede ističe da poslovanje u sivoj zoni nije opravdano, dok malo manje od petine navodi da i jeste i nije opravdano, a svega 3% veruje da je poslovanje u sivoj zoni opravdano.

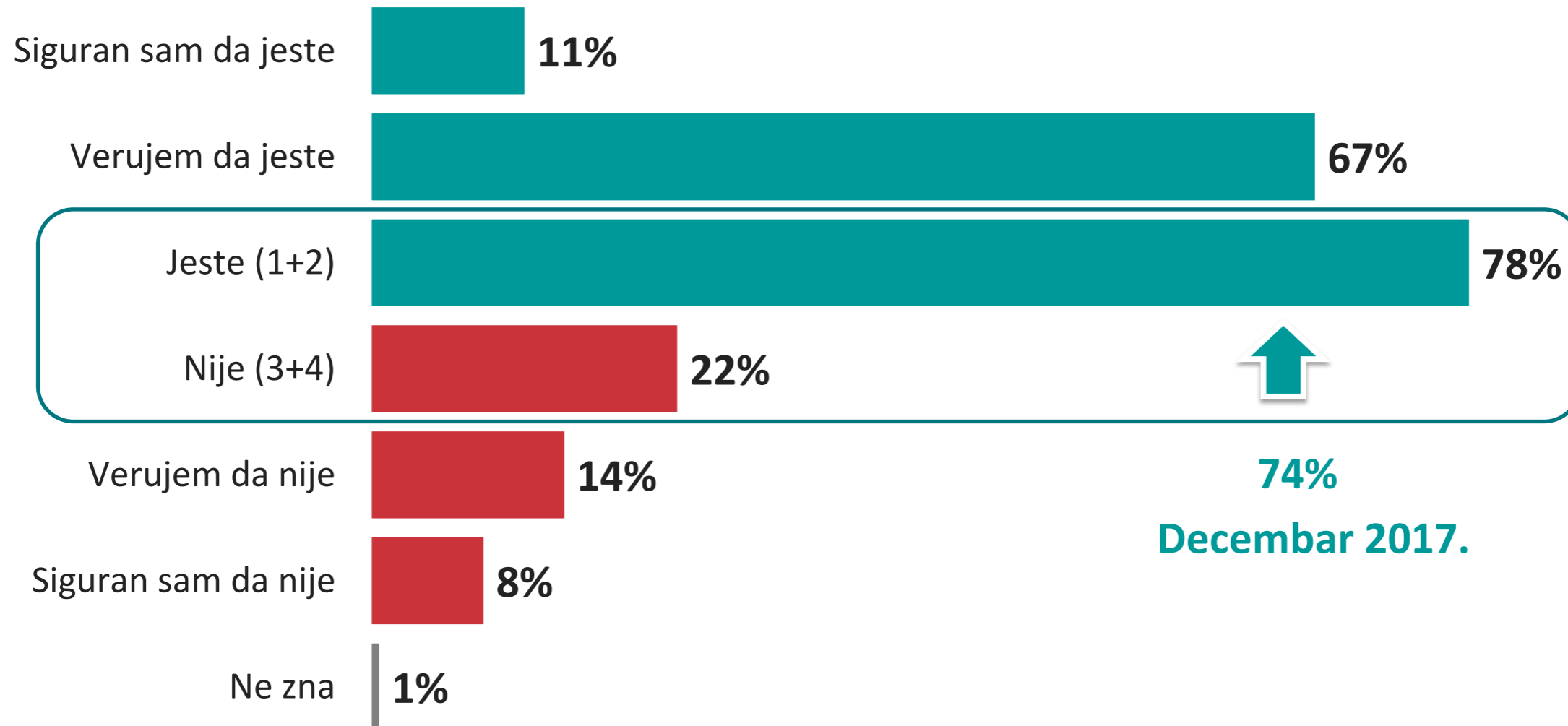

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kakav je Vaš stav u pogledu opravdanosti poslovanja u sivoj zoni?

ODLUČNOST DRŽAVE U BORBI PROTIV SIVE EKONOMIJE

Preko tri četvrtine predstavnika privrede veruje da je država odlučna u borbi protiv sive ekonomije, što predstavlja blagi porast u odnosu na decembar 2017.

Baza: Ukupna ciljna populacija

Da li mislite da je država odlučna u borbi protiv sive ekonomije?